

BINNENLAND

OFFICIËLE OPENING VAN DE TANDHEELKUNDIGE AFDELING VAN HET UNIVERSITEITSMUSEUM

Het was ongetwijfeld een zeer goede gedachte, de opening van de nieuwe afdeling van het Utrechtse Universiteitsmuseum te doen plaats vinden in het kader van de Universiteitsdag. Niet alleen schiep dit besluit voor de vele bezoekers van voordrachten en demonstraties een ongezochte gelegenheid tot bezichtiging van de belangwekkende verzameling, die thans in de verbouwde zolderruimte van de oude Amaliastichting op aantrekkelijke wijze is tentoongesteld, maar tevens was het een passende aanleiding tot de welverdiende huldiging van allen die aan de totstandkoming van dit museum hebben meegewerkt. Een woord van bijzondere lof komt in de eerste plaats collega F. E. R. DE MAAR uit 's Gravenhage, lid van de onderwijsstaf aan het Tandheelkundig Instituut, toe, die geen moeite gespaard heeft om te komen tot een resultaat, dat terecht ieders bewondering gaande maakte. Alleen ingewijden kunnen overigens beseffen, hoeveel enthousiasme, ijver en doorzettingsvermogen DE MAAR en zijn medewerkers in de loop der jaren hebben moeten opbrengen, eer het zover was.

Zolang als in Nederland tandheelkundig onderwijs is gegeven, zijn verzamelingen aangelegd. Doch gewoonlijk geschiedde dit teveel particulier; er bestond geen coördinatie en men kwam dus niet tot de vorming van een collectie, waaruit een museum zou kunnen worden opgebouwd. Pas in deze eeuw werd hierin enige verbetering gebracht. Uit een bijdrage in de Almanak voor candidaattandartsen van 1904 blijkt, dat het vooral Dr. TH. DENTZ (docent sinds 1877) is geweest, die als de grondlegger van de huidige verzameling kan worden aangemerkt. Door de activiteit van latere docenten, met name B. R. BAKKER en Dr. J. A. W. VAN LOON werden waardevolle zaken aan de collectie toegevoegd.

De vele verhuizingen van het Tandheelkundig Instituut (van de Neude naar de Wittevrouwenstraat, later naar Payenborgh) kwamen de verzameling uiteraard niet ten goede en ook in het tegenwoordige Instituut aan de Jutfase weg dreigde het museum door ruimtegebrek lelijk in de verdrukking te komen. Men wist er eigenlijk vaak niet goed weg mee en zo werd het verdeeld over verschillende opslagplaatsen, die niemand inspireerden tot een bezoek, laat staan tot verdere bestudering.

Het was DE MAAR die inzag dat – als het zo doorging – het museum met ondergang werd bedreigd. Gedreven door een gelukkige combinatie van twee liefhebberijen, tandheelkunde en antiquiteiten, zon hij op middelen die tot een zinvolle opbouw moesten leiden. In 1953 diende hij bij de Hoogleraar-Directeur voorstellen in om te komen tot ordening van de bestaande verzameling. Zijn plannen vonden aanstonds instemming en mede dank zij de zeer gewaardeerde medewerking van de Voorzitter van de Stichting Universiteitsmuseum

Mr. DES TOMBE, de Directeur van dezelfde instelling: Dr. VAN CITTERT (in deze functie inmiddels opgevolgd door zijn echtgenote) en de Rijksgebouwendienst kon het werk ter hand worden genomen. De Directeur van het Tandheelkundig Instituut stelde de eerder genoemde zolderruimte beschikbaar, de Rijksgebouwendienst zorgde voor verbouwing en aankleding en in 1955 kon een subsidie worden verleend voor noodzakelijke aankopen. Alle voorwerpen zijn thans eigendom van het Rijk, dan wel van de Stichting Universiteitsmuseum en deze tandheelkundige afdeling is de derde, die de Directrice, MEVROUW VAN CITTERT onder haar beheer krijgt.

Toen de zaken eenmaal zover waren gevorderd, brak een tijd van zeer grote activiteit voor DE MAAR en de zijnen aan. Honderden brieven werden verzonden, voornamelijk aan oudere collega's, van wie verwacht mocht worden dat zij nog in het bezit waren van instrumenten, resp. installatiestukken, die niet langer een praktische, doch des te meer historische waarde hadden. Natuurlijk werden tevens de handelaren in tandheelkundige benodigdheden voor dit doel aangeschreven.

De resultaten waren verrassend en verheugend: duizenden voorwerpen kwamen binnen. Speciale vermelding verdient een schenking van MEVROUW DENTZ: o.a. twee doctorsbullen, uit 1864 en 1867, van haar in 1933 overleden echtgenoot. Een bijzonder waardevolle aanvulling betekende voorts de schenking van mej. J. G. SCHUIRINGA, waarvoor zij een speciaal woord van dank van de Rector-Magnificus verwierf. Vermeld mag ook worden een gave instrumentenkast uit 1894, als onderdeel van een schenking van Prof. J. G. DE BOER.

Het spreekt vanzelf dat de ordening en de catalogisering van de reeds vroeger aanwezige en inmiddels toegestroomde voorwerpen een geweldige taak betekende, maar met nimmer falende ijver en toewijding brachten DE MAAR c.s. deze ten uitvoer, waarbij ook het „vuile" werk: het schilderen van de intussen verbouwde zolder, niet werd geschuwd. De resultaten lieten niet op zich wachten: reeds tijdens de cursus 1956/57 kon een aanvang worden gemaakt met de inrichting van het museum en op 29 maart 1958 was alles gereed voor de officiële opening.

Bovenstaande interessante bijzonderheden onthulde de Hoogleraar-Directeur, Prof. Dr. H. J. M. SCHEFFER in een rede, die hij voor een groot aantal belangstellenden hield in de collegezaal van het Tandheelkundig Instituut. Daarbij waren diverse autoriteiten aanwezig: de Rector-Magnificus: Prof. Dr. L. SEEKLES, de secretaris van het college van Curatoren, tevens voorzitter van de stichting Utrechts Universiteitsmuseum: Mr. J. H. DES TOMBE, de huidige beheerder van deze stichting, MEVROUW Dr. J. G. VAN CITTERT-EYMERS, de voorzitter van het Genootschap voor Geschiedenis der Geneeskunde, Wiskunde en Natuurwetenschappen, Kolonel P. W. SCHARROO; voorts Prof. Dr. K. C. WINKLER namens de Sectie Geneeskunde der Medische Faculteit, Mej. J. G. SCHUIRINGA, en vele anderen. Een zeer bijzonder cachet ontleende deze bijeenkomst aan de aanwezigheid van de hoogbejaarde, doch klaarblijkelijk nog zeer vitale MEVROUW

DENTZ, weduwe van Dr Th. Dentz, die, tezamen met haar dochter, Mej. DENTZ, de plechtigheid bijwoonde.

Prof. SCHEFFER bracht aan het slot van zijn historisch overzicht collega DE MAAR in warme bewoordingen hulde voor zijn vele en veelzijdige bemoeiingen, en bood hem tevens een stoffelijk blijk van waardering aan. Terecht liet hij MEVROUW DE MAAR in deze hulde delen: zij ontving een fraaie boeket.

Vooraf had – bij ontstentenis van de President-Curator – de Rector-Magnificus de officiële opening verricht, waarbij hij onder de aandacht had gebracht hoezeer het van wijsheid getuigt, zich te bezinnen op de grondslagen en de historie van het beroep dat men beoefent. Namens de Universiteit bracht hij dank aan allen, die dit verheugende resultaat hadden verwezenlijkt.

De Praeses van de Tandheelkundige Studentenvereniging „John Tomes” sprak in zijn rede de hoop uit dat in het museum te zijner tijd ook een plaats zal worden ingeruimd aan voorwerpen en documenten betreffende de geschiedenis dezer vereniging.

De laatste spreker, Mr. DES TOMBE, bracht in herinnering, hoezeer voorwerpen, die betrekking hebben op de historie der aan de Universiteit gedoeerde vakken, een kostbaar cultuurbezit vormen. Helaas is in de loop der tijden veel verloren gegaan, doch des te meer waardering verdient het werk van hen, die het bestaande voor verval behoeden. Zijn dank gold, behalve collega DE MAAR, allen, die op enigerlei wijze tot het resultaat hadden bijgedragen. Hij vergat daarbij niet de instrumentmaker van het Tandheelkundig Instituut, de Heer VERHAAR, die de vele noodzakelijke restauraties der voorwerpen met ijver en vakmanschap had verricht.

Na afloop van de plechtigheid, die in het bijzonder collega DE MAAR veel voldoening zal hebben geschonken, volgde een rondgang door het met smaak ingerichte museum, dat de belangstelling van iedere beroepsgenoot ten volle verdient.

V.